

"Soča" izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošljana:

Vse leto f. 4.40
Pol leta " 2.20
Četrt leta " 1.10

Pri oznanih in tako tudi pri "postanicah" se plačuje za navadno tristop. no VSTO:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 " " " 2 "
6 " " " 3 "
Za večje črke po prostoru.

SOČA

Ogri in Hrvati.

Azijski madjarski narod hira na duši in na telesu vsele pravne spredenosti, ki se širi v njega nižih in vših krogih. Madjarsko ljudstvo se ne može, temveč hira in peša od leta do leta; madjarski boljarji so pri konci svojega bogastva in posestva, ki je uže večinom v žilovskih rokah. Madjarska uprava, sedniška in druga je svetovno znana. A nekaj ima ta narod, v čemer preseg vse svoje sosedje: ponos na se in na svojo narodnost ter brezmejno oblast. Madjar je ponosen, da je dobil v 10 letih 5000 milijonov goldinarjev na posodo; kako jih bo vráčal, za to naj skrbijo drugi. Da si je Madjarov le okolo 5 milijonov, gospodujejo vendar v deželah ogarske krone, ki štejejo 16 milijonov prebivalcev, ter strahujejo in pestijo nemadjarsko večino. Sè svojo oblastjo in držnostjo dobili so tak vpliv, da celo v naši državi, v Avstriji, s katero jo Ogersko združeno v avstro-ogarske unione, ne more obstati ni ministerstvo, ni državno zborovska večina, ako ne priredi Madjaram v njih zahtevah. Madjari hočejo gospodovati in resnično tudi gospodujejo; a toliko razumajo, da spoznavajo, da večjim narodom ne morejo gospodovati nego tem, katero imajo zdaj v pesteh; zato so odločno nasprotui, da bi se Avstrija štala in kreplila na balkanskem polotoku, v slovenskih zemljah. Avstrijski krogi so pa za to, da bi Avstrija na jugu šla naprej. Andrašy in Tisza sta sprejela te točke več glasov v Bosni in Hercegovini; zato sta na svojih sedežih pridobljeni v nobena politična stranka jih ne vrže, dokler nočeta sami odstopiti. Ali se svojimi rojaki imela sta do zadnjega trenotka bud boj. Dokazovati sta moralni, da Avstrija ne hrepeni po Bosni in Hercegovini in da je le prisiljena vzeti tisti deželi, da bi branila svoje meje ob jugu. R-jaki so rojakoma več i ter dosegli, da je všja uprava teh dežel v ruci řeških rokah, pa ne kot del ogarske uprave.

Med tem ko Madjari štijo in utrujujo svoj vpliv na vse strani, mučijo svoj narod umetno, t. j. s pomadjarovanjem nemadjarskih plemena. Hrvati,

Srbi, Slovaki, Slovenci, Rumuni, Nemci pokušajo sad madjarske omike in uljudnosti. Zli so, da to je ena katero so si izgavorili, ko so odobrili program zunanjih politiki. Madjarska ustavnost pognala je poseben evet zdaj o volitvah, ki so se vršilo v hrvaški deželnem zboru. Ogorska vlada pritskalila je na tak način volilce, da bi dobila sebi prijazno "narodno" (!) večino, da se celo med Madjari nahajajo možje, ki tako postopanje odločno obsojujejo. Kot vzgled bodi povedano, da pri volitvah v Dijakovaru je vlada z vojaki obkolila mesto, da niso mogli na volišče volilci, ki so vladu nasprotui. V mestu samem obdala je z vojaki oni del mesta, kjer bivajo vladni nasprotunci. Vladi prijazne volilce so uradniki vozili v kočjah mimo stražečih vojakov, nasprotni volilci so pa zapali, če da so bili čez vojaški kordon (mojo). Tako je zmagal vladni "narodni" kandidat s 4 glasovi proti nasprotnemu. Tako in slično godilo se jo po drugih mestih in na deželi. Nisam prostora, da bi vse to posamezno navajali, naj lo povemo, kako celo madjarski list, glasilo grofa Apponyi-ja, govori o letošnjih volitvah na Hrvatskem. List pravi:

"Leta in leta tožijo otočejni listi, da se "dobromisleči" na Hrvatskem zgubljajo, razne opozicijske stranke pa vsak dan več tal pridobivajo. Tudi drugi listi so že isto poročali in mi sami smo, žal, navajajo fakta, dokazovali, da si skrajne stranke okraj Dravo v vseh krogih pristašov pridobivajo. A čitäjobj sedaj najnovejšo telegramo iz Hrvatske, zdi se nam skoro, kakor da smo doslej vsi ob bolem dnevu duhove videli. Samo jeden žarek in vsi strahovi so zbežali! Hrvatska opozicija je pri volitvah ulegla, nekaj članov obitelji Starčevičevcev pritočajo o davnem preteklem vijaji in skoro bi močnemu banu in slabotni "narodni stranki" na tem uspehu čestitali, da ni volilni izid vendar lo "prekrasen".

Priznavamo odkritosčno, da so vse vesti, prihajajoče iz Hrvatske, prej žalostne, nego veselo in kakor srčno bi nas bila "narodne stranke" poštena zmaga razveselila, tako zoprna nam je zmagata, ki so je dosegla pritiskom, korupcijo in rušenjem zakona.

Bau smo s ponosom kazati na hrvaških volitev

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gospodski ulici blizu "treh kranov", na starem trgu in v nunski ulici ter v Trstu, via Casserma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošljajo ... edništvi "Soča" v Gorici Via Mercato 12, I., naročnina pa opravnitvijo "Soča", Via della Croce št. 4, II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delaleem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, skozi oglase pri opravnitvijo.

izid, kajti prekosil je svojega mojstra. Uporabil je tako sredstva, katerih bi se niti Koloman pl. Tisza — in ta mož gotovo ni kočljiv — ne posluževal, a kljub tomu ni se mu posreboilo, da bi bil presenetil politični svet. Napoleon III. storil je že veliko več, uničil jo opozicijo tako, da je v zbornici ostalo samo 5 opozicijskih poslancev, a navzlio temu niti Napoleon ni nikogar prepričal, da bi bila nezadovoljnost na Francoskem popolnem ugasnila. Nečemo spominati na konec Francozov cesarja, kajti niti v sanjah bi ne hoteli primerjati Napoleona III. z grofom Khuon-Hedervaryjem, mislim pa, da je po sebi umetna morala: Protiv volji naroda, protiv vodenih probivalstva se sploh dolgo vladati in more.

Mogoče je, da so vladu posrešijo parkrat taki rezultati, kakor sedaj na Hrvatskem, a mi nikdar ne bomo hvalili takih volilnih uspehov, kajti celo našim največjim nasprotnikom — in vednih nasprotnikov ne poznamo od Starčevičevov — bomo prvič. V naših očeh je izkoščen in ostuden, volilce podmititi in strahovati, surovo in krivično je, strašiti in napirati kandidate, sredstva, s katerimi se sedaj na Hrvatskem vodenina dela, z matramo za slabšin podla.

Dobro znamo, da nas tudi na Ogerskem čos malo určaka jednak ostuden prizor. Tudi pri nas bodo se vse storilo, da bi pravo mnenje naroda ne prodilo na dan. Armada uradnikov in žandarmerije, denar in žganje, vse to ljubezno spojeno, bodo uplovili na volilce, a ako ogarskih volilov izid ne bodo jednak hrvatskemu, gotovo to ni kriva naše vlade. Ona hoče na vsak način opozicijo uničiti, popolnem uničiti in v ta namen godi jej vsako slabo sredstvo. Upamo in pričakujemo, da se ogarske vlade načrti ne bodo posrečili ...

Mi imamo malo razuma za bolečino hrvatske opozicije in odločno obsojanje nje panslavistične in Madjaram sovražne namene; dobro pa umejemo, ker ta opozicija toži in piše o zlorabi uradne oblasti, o korupciji, o pritisku. Kajti letos je Hrvatska prvič pokusila ogarske vlade volilne umetnosti, ona slepila

LISTEK.

Boj na bolškem Ključi.

Spisal Jan Koren, učitelj.

1.

Pod Predelom izvira bistra Koritnica, katera mejo visocimi gorami, v globokej strugi dero proti jugu k materi Soči. Ljubezno je ta pozdravlja in jemlje seboj kot prvo tovaršico. Zdrženai jemljeti slovo od sivilih góř ter hititi naprej po dolinah in planjavah v jadransko morje.

Ne da je od izvira Koritnice, na izhodu, kjer končuje Veliki Vrh, stoji dandanes majhna, a ukusno zidana trdnjavica (l. 1882) na trdej pečini, do katere se vije v živo skalo ulobljena cesta. Nad trdnjavico vpenju se mogočni Veliki Vrh na vik proti nebu. Kakor velikanski zid ti zgrajti jug. Pod trdnjavico na severni strani vidis kasino 300 m. globok prepad, a v njem penečo se Koritnico, nad katero je zidan most v strmo znožje Mangartovo. Umetsna cesta drži skozi velika trdnjavskva vrata, katera se zapirajo zraven mostu. Edina cesta iz Goriške na Korosko drži mimo trdnjavice ob Koritnici in čez Predel.

V tej ozki soteski stala je že nekdanj trdnjavica, nekoliko večja od dandanašnje. V vsekanem kamnu bresč letnico 16..., v katerem letu je bila trdnjavica popravljena od grofov Frankopanov. Tučas se ni vila cesta ob Velicem Vruhu do trdnjavce ali "Gradu", kakor jej okolični pravijo. Zabranjeval je to trdi rob, kačih 200 m. v dolžini in 100 m. v višini. Cesta vila se je na izhodu Velicega Vruha tik trdnjavice dolni v propad in čez Koritnico v zacjene Mangartovo; od tudi v svinkih tik trdnjavce na da-

načjo predelsko cesto. S cesto do trdnjavice, kjer dandanašnji stoji z dan most, bil je v prejšnjem času lesen, po katerem jo bil vhod v Grad. Pot je bila tačas strma in novarna, po katerej so naši predniki vojidel le tovorili. Okolič je tu pusta in divja. Milo petje slavčeva ti ne ularja na uho v tej samoti; le gorske ptice žalostno čivkajo po velicih in starih smrekah. Nočne sove se potikajo v votlinah gladkih robov in divje koze se svojimi mladiči presekajojo strme pečine. Vse je pusto — posebno pozimi, ko pada veliko snega; le Koritnica turčno šumi ter moti potnika v divji samoti.

2.

Približalo se je vilenarno leto 1809. Napoleon prodira se svojimi četami daleč v osredje Avstrije; prisvaja si mesto za mestom, deželo za deželo. Cesar Franc zbirka kolikor mogode svojo vojsko in se postavlja v bran; a premagati so našinci, da morajo bežati. Oldelek Napoleonov dore čez Troke, drug čez Lombarsko, podeč pred seboj našo vojsko. Minejo tedni in mogočni Napoleon pridere že na Goriško. Oldelek korači začoveljeno ob Soči, da bi šel čez Predel in združil se z glavnim vojskom na Koroškem, kjer sta trčila drug ob druga Avstrijec in Francoz.

Krdelo vojakov, samih slovenskih prostovoljev, pošljeno na Grad v bolški Ključ naj bi branili sovražniku prehod na Koroško? Malo krdelo preskrbi se z živežem in vojnem orožjem, kolikor mogoče, v malem času; dela pasipe, urjuje Grad itd.

Stražo našincov naznajo: Sovražnik se bliža! Ker jo bilo malo število vojakov v Gradu, ne upajo sovražnika prijeti, dokler ne pride bližu trdnjavce.

Mine nekaj ur. V Gradu vlada smrtna tišina. Že prihajajo ogledniki sovražnikov na čilih konjih na

ovinok (ključ) Velicega Vraha, zdkder so je videla trdnjavica: a takoj umaknijo se nazaj.

Na Gradu je vse mirno, kakor v grobu. Na ovinku zagrome orjaški topovi sovražnikovi nemorjeni v Grad; a vse je tihi, nič se ne gane, le lučine od trde skale volto bobnijo v propad. (Zidovje te stene bila je živa skala.) Sovražnik udere jo z ovinku dol proti mostu. Prvi vojaki že stopajo veselo čez most.

Vse odmetvo vojaških rogov se zasliši. Zbliskne se po celem Gradu, topovi zagromijo, puške zaprašče v sovražnika, da padajo kakor snopje. Na obeh straneh šviga kroglo kakor toča z neba. Francoz moral je umakniti s kravato glavo hrabrim Avstrijem. Zopet se prikažejo sovražne čete na ovink, a zmanj je vse njihov trud; na Gradu pozdravlja jih še z večjo srčnostjo nego prvikrat. Kar pride pred oko vrlim slovenskim junakom, je žrtva boli smrti. Franci se umaknijo in se utabore ob Velicem Vruhu.

Bija se noč. Temni oblaki podo se ob Velicem Vruhu in nad Mangartom. Luna se zdaj pa zdaj prikaže izza gostih oblakov. Kmalu se ulije ploha. Džurkem lijo na zemljo. Blisk šviga kakor ognjena kača po nebu; grom bobni, da pretresa gore v korenju. Dežilo je dobro uro, a slednjič vender neha. Blisk upihne, grom pojena; le še redke kapljice padajo na zemljo; tudi te kmalu nehajo. Studenci žubore; iz gor se slišijo močni slapovi.

V francoskem taboru postal je vse živo. Živo se pomenkujejo in pripravljajo proti "Gradu". "Ob 10. uri bote vsi mrtvi, grdi sokoli; kjer so naši hrabri vojčaki padali, tam čaka tudi vas enaka osoda, ker nudi se nam našim bratom v pomoč na Koroško." — "Več naj mirao in pazljivo stopa do mosta čez Koritnico in po ovinkih na most, ki drži v Grad. Ko bodo prvi v Gradu, zapoje naj vojaški rog, podavite sokole, luči prižite po linah itd. in

in motila, katerim se že 12 let čudimo " Če Madjar sam govoriti tako o madjarski upravi, lahko si mislimo, kakšna mora biti v dejanju.

Dopisi.

Iz Podgora, 22. junija. — Uboga Podgora, kaj si zakrivila, da se zbirajo nad teboj italijanski oblaki, ki žugajo pokončati twovo narodno setev in izruti tvoje najkrepkejše narodne sadike? Italijansko društvo „Pro patria“, za katero zahtevajo neki listi podporo od bratov onkraj avstrijske moje, razpisalo je ob enem službi dveh učiteljev in otročke vrstnarice, ki naj bi v Podgori oskrbovalo dve italijanski mešani šoli, za dečke in deklece skupaj, in otroški vrt. Ali imamo v svoji sredini res toliko sosedov Italijanov, da potrebujejo naenkrat toliko učnih modij za svoje otroke, ali pa namerava slavno društvo oblagodariti nas in naše slovenske otroke sò svojo italijansko kulturno? Ce bi zadaje nameravalo, tedaj bi pa res imelo jak v široko sreč, ki ima prostor tudi za Slovence zraven Italijana.

Ritterjeva tovarna privabila je v resnici nekaj italijanskih družin v naš kraj, ki ostanejo, dokler jih bo tovarna redila; ali kako je to, da se je „Pro patria“ že le zdaj usmili teh družin, "a jim je treba dan na dan pripravljenim biti, da odnesajo šila in kopita, ako bo Ritterjeva tovarna še dalje tako napredovala, kakor je začela letos? Ce za svoje skrbijo, prosta jim pot; ali tega ne sme naša občina nikoli dovoliti, da bi naši domači, slovenski otroci zahajali v take zavode ter odvajali se tam svojemu jeziku in svojnemu narodu. Vse javno oblasti naše občine in vsi omikani in zavedni zasebniki v občini morajo z vsemi močmi na to delati, da se ohrani in ukrepi narodna zavest v ljudstvu, da si bo štel Podgorec v čast in ponos biti slovenske krvi. Oni, ki so na čelu občini imajo sveto dolžnost, ohraniti ljudstvu narodno zavest in Podgori slovenski značaj. Od župana, duhovna, učitelja do kmeta, delavca in poljskega čuvaja mora vsakdo čuvati narodno prepršanje in narodno zavest med ljudstvom ter paziti, da ne bodo prehajali našinci v tuj tabor. Prepršani smo, da to se bo tudi izvrševalo, ker poznamo svoje ljudi, in nadejamo se, da v kratkem počeno v Podgori društveno življenje mnogo lepši evet in sad nego do sedaj. V to pomozi Bog! Tedaj nam ne bodo mogli škodovati ni vrti ni šole, ki se ustavljajo za tujo deco.

Iz Ločnika, 23. junija. — Goriški oficijozni list tozi po stari navadi našega prečastnega gospoda dekana Franca Avguština Košuta kot poslovenjevalca italijanskih Ločničanov in pristaša namišljenih pan-slavistov. Štejejo mu v greh, da dopušča v tukajšnji župniji cerkvi na praznik sv. R. Telesa slovensko pridigo, katero so dopuščali in priskrbljevali od pamitvek vsi njegovi prodni brez izjeme. Ce se nad slovensko besedo v ločniški župniji jezi in peni kak irredentar, se temu ni čuditi, ker vemo, da irredenta

trdnjava bo naša. Ne strašite se junaki, nezmagljiva vojska Napoleonova. Sovražnik nas ne bo videl, ker tema je velika." Tako je govoril francoski častnik svojim podložnim. Več eurovih kletvic ali si se iz ust prostakov proti hrabrim Avstrijcem, onim vražnjim sokolom.

8.

Bliža se 10. ura. Tema je kot v rogu. Počasi in brez vsacega šuma se spravljajo francoske čete v vrsto. Tih „naprej“ se čuje in vrste se pomikajo počasi in pazljivo proti Gradu. Vse je temno in murno v Gradu. Počasi in hitro stopajo dol do mosta — le še tiho, ovije se cesta proti Gradu in le še tiho. Že so na mostu v Grad. Rog zapoje in celo krdele dere čez most. Puške začno pokati, topovi grometi, luči po linah svetiti. „Naprej,“ poje rogov glas. „Naprej,“ krči poveljujki in cela vojska hiti čez most. Strašno bruhači topovi v sovražnika, gosto kakor pesek življoči smrtonosne svinčenke v Francoze, da ti kar na kupe padajo. „Naprej! Naprej!“ krči poveljnik, ter tudi sam skuša svoje junastro in srčnost na člem konjiči. Kakor jastreb leti med četami naprej — proti Gradu. Že je blizu mostu, a konj odskoči v stran in noče datje. Zastonj ga zbanda z ostrogimi in rentadi nad ubogo živalijo — ne gane se. Puške in topovi zopet posvetijo v temao noč, a poveljnik ne vidi več mostu pred seboj nego propad.

„Nazaj!“ veli množici; „nazaj, ce ne smo vsi zgubljeni.“ Po dolgej zmešnjavi zheče Francoze nazaj za Veliki Vrh, kjer se zopet utabore. Ko prštevijo svoje junake, katerih je manjkalo nad polevico, ježe se in tentacio. „Čez polovic, jih je prdo, ki so zadnjikrat pojubili svoje starše, brate svoje in sestre.“ Do jutre imate še čas, lisiči junaki, veseliti se svojega življenja; v onem propadu, kjer so našli naši bratje smrt, čaka tudi vas tih geob. Uidete nam nikoli ne, grdi sokoli. Do zjutraj vam še pustimo življenje, da se pokesate svojih grehor.“

(Konec prih.)

pripravlja pot odrešenikom do Soče in dalje; ali da se oficijozni list ne sramuje sprejemati poročil o preč. g. dekanu v naznačenem smislu, to je jako pomembljivo za razmere v Primorju za vladu grofa Taaffeja.

Isti list, katerem: sicer ni pri sreči ni katoliška vera ni katolička pravnost, rentači nad veleč. g. dekanom, ker je Št. Ferjancem, ki spadajo k njegovemu župniju, blagoslovil po cerkvenem obredu krasno narodno zastavo, ter zabavljajo češ-čaj, kakor da bi se bil s tem pregešil zoper svoje dolžnosti do župnijске cerkve. Dopisnik, ki uže zdavnata videl katoliške cerkve od znotraj, kateremu se gnusi vse, kar disi po božjem, drane se govoriti in soditi, kako dašči pastir izpolnjuje dolžnosti do garjevih ovc, kajti pošteni Ločničanje ne godrajo nad svojim daščim pastirjem, temveč nad vznemirovalci, ki so prinesli prepir v občino ter ga vzdružujejo in žirijo po giasilih, ki se jim dajo v to zlorabiti.

Italijanska propaganda v Ločniku nima prave sreče, kajti njeni najkrepkejši stebri jo zapuščajo ali pa se jej odjemljejo. Franc Maregi, velik italijanski patriot in pospešitelj italijanskega društva Pro patria, poslal je svojo žensko k njenim roditeljem v Mušč ter odšel po svetu, ne da bi se vedelo, kam. Sam je govoril, da gre v Italijo, drugi pravijo, da ga je knez Hohenlohu poslal v solo za kadete, da mu bo služil kot korporal, kadar bo treba Sočo braniti.

Tudi neki Peterin, velik prerok italijanstva v furlansko-slovenskem Ločniku, nas je zapustil za nekaj časa. Prigodilo se mu je, da je preglasno mislil in govoril, če tudi ni bil pijan, ter da so prišle njegove besede žendarmariji na uho. Smatrali so njegove besede kot žaljenje Njegovoga Veličinstva in dejali so ga v preiskovalni zapor. Težko, da bi so knezu Hohenlohu posrečilo oprati in rešiti tega patrijeta, kajti ljudje, ki so bili v krčni navzoči, ko je Peterin kričal, prčajo kako odločno proti njemu. Tedaj bi se moglo zgoditi, da bi moral svitli knez braniti Sočo brez Peterina, kar bi bila seveda velika škoda.

Naše ljudstvo je dobro in mirno, noče slišiti nič o novem italijanstvu, ki se mu pridiguje uže nekaj let po goriških apostolih, ter je zadovoljno, ako mu Bog blagoslovil polja in delo njegovih rok, da plača davke, in če more uživati v miru polento, zaboljeno z masom ali s polikvo (tučem ali močenjem).

Iz Kamenj, 22. junija. — Pogreb ranjkega g. Ant. Favettija bil je veličasten; reči se more, da Vipavska vidi prav redko enake sprevode. Razen faranov udeležilo se je mnogo gospode z Vipavskega in iz bližnje Gorice. Mej drugimi smo zapazili: vi sokord. g. grofa Lanthorija, z oddelkom veteranov, g. dekana iz Črnič, g. c. k. okraj. sodnika, davkarškega kontrolorja in pristava iz Ajdovščine, c. k. okraj. šol. nadzornika in c. k. gozdnega računara iz Gorice, žandarmerijo, zastopnike mnogih županstev, skoraj vse učiteljstvo ajdovškega okraja itd.

Ko se vzdigne krsta, katero so nosili uniformirani veterani, zapojo pevci pred stanovanjem ranjkega „Blagor mu, ki se spočije,“ potem so uredi žalostni sprevod nekako tako le: Križ, šolska mladež z učiteljskim objemom, domaćini, nositelji podarjenih venčev, trije gg. duhovniki, krsta, ob kateri je nosilo 6 županov sveče, za nje pa g. Fr. Laban, nosoč na krasnej blazinici ranjkega zlat križ za zasluge. Prvi za krsto stopal je brat Karol, potem so se vrstila razna zastopstva, kakor cestnega odbora, c. k. okraj. šol. sveta, veteranov, raznih županstev itd.; dolgo vrsto spremjevalcev sklepala je šolska mladež. Cerkev v Skrilah je premajhna, da bi bili mogli vse udeležniki noter, nad 2/3 moralo jih je ostati zunaj; niti o shodi se ne nabere toliko ljudstva. Po končnih cerkevnih obredih zapojo pevci „Človek, glej dognanje svoje“, potem se zopet uredi žalostna vrsta v prejšnjem redu proti pokopalisku.

C. g. Andrej Ferfolja govoril je nagrobljeno; v kratkih jednatih potezah slikal je govorik življenje ranjkega Antonia. Dragi bralec! pač ledene sreči bi moral biti, da bi te ne bile ganile besede g. govornika; ni bilo očesa, da bi se ne bilo rosilo, da, na glas so plakali, kot plače otrok. — Naj mi bodo dovoljeno iz jake zanimivega govora navesti sleče: Par dni pred smrtno, pravi c. g. govorniki, prisla je dvoletna hčerka Ivanka, ljubljene ranjkega, k njemu, ga prijela za roko ter rekla: Tata, v-tani! „Da vratavem, dote moje, vstanem a na sodnji dan; tuko je žepnil zavetno stojedečemu g. kaplanu. Kako je v-pretresel ta prizor, videt in okusil je vsačedo, ki se je udeležil pogreba. Sledi inžič zapojo pevci prav ganljivo „Janica tiba,“ in žalostni, potrtega sreča razslili smo se na vse strani, s srečo nado, da se zopet združimo tam gor na l'zvezduni, tam „kjer strasti ne buči vihar.“ Počivaj v mici, Anton! tvoj spomen ostane mej nami večen!

Iz grahovske županije, 22. junija. — 20 t. m. bila je volitev župana. Stvar se je dolgo časa molata. Že v januarju bili so občinske volitve. Kaj se je godilo pri občinskih volitvah, je čitateljera „Soče“ dobro znano. Župan Brišar je uložil rekurs proti volitvi. Bile so nezakonitoosti pri volitvi, pa edino na Brišar-

jevi strani, zato so volitve bile potrjene. V nedeljo 19. t. m. so starešine udobili povabilo, naj pridejo drugi dan volit. Brišar je bil gotov zmage. Pa sijajujo je propadel.

Zmagala je stranka prava — Murovec — Biziak — Štrav. Prvi je izvoljen županom. Glavar mu je na sreči polagal važne besede, naj vlada in županuje postavno in modro, da ne bodo v županiji prepriki in zmožnjave, kakor do sedaj. Mislim, da je to zadosti jasna rezolucija Brišarju dosedanjemu županu.

Veselje nad zmago je bilo veliko, tem bolj ko se je nismo nadejali, vsaj ne v toliki meri. Zmaga je na celej črti popolna. Ker od Brišarjeve stranke ni nobeden podžupan voljen. Brišar imel je 7, Murovec 10 g. nov. Priti je moral tako, ker po tej poti ni moglo iti dalje. Račune zadnjih treh let je Brišarju spravljal v red tajnik tolminski. Budem videli, ali je vse drugo v redu, razen knežkih reči, ker tam ni vse v redu, in silno težavno jih bode urediti.

Naj bode pa, kakor hoče, novemu županstvu klicemo: živio! iz dna duše, naj se vedno spominja svojega imena „stranka prava“. Prav naj deluje, in tako bude tudi gotovo, parok temu so nam nove osebe, poštenjaki-možaki, kateri so si tako lepo sedaj osvetlili lice. Grahovska županja je za tolminsko največja, ima 6 občin, ki so zelo razširjene. Upam pa, da bude sedaj prva v narodnosti, poštenosti in modrosti na vsem Tolminskem. Slava možakom! sal truda in prizadevanja je lep; slava stranki prava!

Politični razgled.

Žalostni prepriki med starimi in mladimi Čehi se še vedno nadaljujejo v veliko veselje slovanskih nasprotnikov. Mladočehi sklicali so tabor, na katerem so ljudstvu razkrivali svoje in namene staročeške stranke; pravijo, da je prišlo na tabor nad 2000 ljudi. Mogoče, da gredó mladočehi predaleč, mogoče, da bi bilo bolje za narod, ko bi bili vsi sinovi jedini; a pripoznati se mora, da je staročeška stranka, kateri je glasilo „Politik“, hudo zabredila. Saj je vendar nečuveno, — da navedemo le en slučaj — ako imenovani iist odobruje postopanje hrvaškega bana ter v svet trobi, da je tamošnja takozvana narodna stranka s poštenimi sredstvi pri volitvah postopala. Celo madjarski in nemški listi oporekajo temu ter pravijo, da na tak način se da doseči vse, kar vlada želi.

Skoraj slične hrvaškim so volitve ogerske, vlada ima veliko večino za se, dočim je opozicija potrta. Kakšen je moral biti pritisk vladin, kaže to, da so se velilci na strašen način maščevali. V nekem mestu so začgali prostore, kjer so se zbirali vladini pristaši, drugod je tekla kri, zopet drugod se je le vojakom in žandarjem posrečilo, da so red vzdrževali. Mesto Duna-Szerdahely je zgorelo, listi pravijo, da so je antisemiti začgali; toda temu ni verjeti, ogenj je najbrže slučajno nastal, in židi in židovski listi so predvrzni in nesramni dovolj, da zvračajo krivico na kristjane in antisemite. Židovski list v Budimpešti je tudi to vest moral že preklicati. Mislimo pa, da židovska in madjarska vreča bode kmalu polna.

Razen teh razprav prinašajo vse listi velika poročila in posebne uvodne članke o slavuostih, ki so se vrstile in se še vrše na Angleškem povodom petdesetletnice, katero je praznovala angleška kraljica Viktorija dne 21. t. m. Pred petdesetimi leti v dan 21. junija zasela je, takrat 18 let stara, kraljevi prestol.

Lansko leto izdala je nemška vlada povelje, da morajo vsi oni, ki neso nemški podaniki, Nemčijo zapustiti. Ost tega ukaza obrnjena je bila večinoma proti Rusiji. Svet je strmel nad strogostjo in brezrcčnostjo, s katero so se podili inozemci iz Nemčije. Letos izdala je jednak ukaz tudi Rusija; židje in Nemci, naseljeni na Ruskem, morajo že vezati culice in se pripravljati na pot. To pa Nemcem ni prav in hudo upijojo čez rusko barbarstvo. Sicer pa so pokazali Nemci tudi v novejšem času, kako znajo postopati s ptuji in Nenemci. V Lipsiji obsodili so več Francozov iz Alzacije in Lorene, ki so bili udje francoske patriotske zveze, češ da je to veleizdajstvo. To je pa Francoze zopet razčačilo in pariški magistrat je že izpustil vse Nemce iz službe; mogoče pa, da bodo tudi Francozi zapodili vse Nemce iz Francije, in to bi bil velik udarec Nemcem, ki neso dovolj bogati, da bi se mogli na domačih tleh preživiti.

Povedali smo že zadnjič, da je nastopilo v Serbiji novo ministerstvo, kateremu je na čelu znani Jovan Ristić. Listi mislijo, da je to Avstriji neugodno, toda ministerski predsednik Ristić zagotovil je grofa Kalnoky-a, da namerava obdržati prijateljstvo tudi z Avstrijo in da mu je namen le, razširiti svobodo notranjo in spraviti v red finančno stanje mlaude kraljevine. Prav, če je to istina, a bati se je, da je bilo prijateljstvo naše države v Srbiji na šibkih nogah, kakor vse, kar Madjari začnejo.

V Rimu so bile volitve v mestno zastopstvo. Prvikrat udeležila se je volitev tudi konzervativna stranka in je zmagala z vsemi svojimi kandidati. To je pomenljivo, ker kaže, da ljudstvo v svoji večini hoče spravo in mir s papežem.

V Bolgariji snide se vendar že prve dni prihodnjega meseca veliko sobranje in tedaj dobimo stalno kake novosti od tam.

Domače in razne vesti.

P. n. gg. naročnikom. Z današnjo številko dovršili smo šestmesečno dobo, katero smo začeli z novim letom. Rojakom, ki so nas podpirali s peresom in dobrim svetom, izrekamo svojo presrečno zahvalo. Naročnike, kiki so zaoštali z naročnino, prosimo, naj nam jo kmalu dopošljajte, da uredimo svoje račune in izpolnimo dolžnosti do tiskarne. Vsem pa zelimo najsrcenejšo bodočnost.

Za Erjavčev spomenik in ustanovo nabol je "Slovenski klub" na Dunaju, česar predsednik je Iv. Navratil, tajnik pa Jos. Cipri, 61 gl., katero je poslal goriškemu odboru, ki je dobil do zdaj v označeni namen vsega ukupno 481, kr. Hvala vsem vrlim rodoljubom in častileem nepozabnega pisatelja slovenskega Frana Erjavea!

Primorsko bo v kratkem zopet imelo v svoji sredi presvitlega cesarja Franca Jožefa I., ki dojde v Pulj v ponedeljek 4. julija ob 6. uri zajutra in ostane tam tri dni. Presvitli cesar hodi po svojih deželah, da bi se s svojimi očmi prepričal o njih stanji. Avstrijsko rodoljube, katerim bo dana prilika priti v dotiko z Njegovim Veličanstvom, prosimo, naj povejo vladarju resnico o vsem, kar je in kar so godi, kajti framasonstvo napre vse žile, da bi dalo o prihodu cesarjevem stvarem in ljudem ves drug obraz nego ga v resnici imajo, kajti laž in zvičaja, združena s krutostjo in silo, ste orožje framasoneriji, ki bije ob avstrijski cesarski prestol, a brez vspaha — kajti še ob vseki priliki postal je Bog svojega angelja, da je rešil vladarja in državo nevarnosti, katero so kopali očiti in prikriti sovražniki. Angel božji naj čuva tudi zdaj presvitlega cesarja na Njegovem potovanju v slovensko-avstrijski Pulj. Kot zastopniki goriške dežele poklonijo se v Pulji presvitemu cesarju deželnemu glavar Fr. grof Coronini ter deželna odbornika Jos. viteza Tonkli in Ivanu cav. Gasser.

Radodarnih doneskov za človekoljube naše zavode dobili smo tudi v zadnjih časih in sicer so darovali za otroški vrt in deklasko šolo: Anton vitez Klodič, šolski nadzorač, 3 gl.; Franc Lužnik v Ročah 4 gl.; Blaž Gréa v Čepovanu 2 gl.; K. Mlekuž, učitelj, 2 gl.; za študentovsko kuhičino: Franc Lužnik 2 gl.; Blaž Gréa 1 gl. Preiskrena hvala vsem blagoščim darovalcem!

Odbor goriški za slavnost petdesetletnega mašništva papeževega nabol je darove od naslednjih gospodov: mons. And. Jordan prost 30 gl.; mons. Jos. Grusovin 30 gl.; mons. And. Marušič 25 gl.; č. g. Fr. Leucardig 25 gl.; č. g. Jos. Biče 25 gl.; mons. M. Kravac 20 gl.; prof. D. Alpi 20 gl.; župnik Jan. Wolf 25 gl.; dr. Aut. Mahnič 18 gl.; A. grof Myacienski 10 gl.; č. g. Karol Mighetti 10 gl.; več oseb skupaj 38 gl. 60 kr.; mons. St. Bensa 10 gl.; mons. dr. Gaberjerčič 10 gl.; dr. A. Gregorčič 10 gl.; č. g. Iv. Grbe 10 gl.; č. g. Peter Fabris 7 gl.; č. g. Fr. Zecatti 10 gl.; č. g. Val Bresausig 10 gl. Za vatiskanski razstavo nameril je odbor naslednjo reči: muštranco, kelih in dva ciborija od srebra; vel vezen v zlatu; dve veliki sveči: prenosni altar z vso opravo za misijonarja; cerkveno obleko in perilo ter kelih občine Viso. Konco avgusta bodo v Gorici razstavljeni vsi ti darovi.

Sušilnica za sadje in zelenjavo dela prav dobro. Postavili so jo v hiši g. Furlanija v Gotu (Via Ascoli) št. 23. Kdor nima doma priprave za sušenje, naj se posluži te priprave, ki jo na razpolago vsekiteremu, ki plači. Tako se sadje in sočivje ohrani za zimo in se lahko spravi tudi v kupčiču. Bolje bi bilo se ve da, ako bi bilo take sušilnice po deželi, kjer se dobivajo pridelki, da bi ne bilo

treba vsega prenašati v mesto; ali če ni takih naprav na deželi, treba jo priti v mesto, ako niso stroški preveliki. Sušilnica sama se močno hvali samo žene, ki imajo opraviti s to rečjo, se smilijo mnogim, češ da morajo dihati zrak, ki je usmrjen po neki svečarni, ki je tam zraven, ter zahtevajo naj se svečarna odpravi radi sušilnice in — higijene (zdravlja). Gospodje so najbrže tudi prej vedeli za svečarno, predno so tam nastanili sušilnico; gotovo je o tem vedel g. Furlan, ki bo hvaležen, če mu je odpravijo radi sušilnice in — higijene, če ne radi drugega. Dobro bi bilo, da bi si naši kmetovalci ogledali to sušilnico ter poskusili, kako dela, da bi jo tudi rabili, ako bi se pokazala koristna in rabljiva. V kmetijstvu in gospodarstvu ni nikoli preveč napredka, ki pa se mora naslanjati na dokazano skušnjo.

O. k. kmetijska družba v Gorici začela je na Tolminskem prav lepo napredovati. Zavedni rodujubi pridobili so tam družbi v kratkem času še nad 50 novih udov, tako da tolminski okraj bo imel v centralnem odboru kmetijske družbe uže zdaj 4 zastopnika. Občni zbor kmetijske družbe, ki je imel biti v Tolminu 3. julija, odložen je radi prihoda cesarjevega v Pulj za osem dni in bo še le v nedeljo 10. julija ob 11. uri predpoludno.

Kupčija s svilodnimi mešički začela je v Gorici v torek 21. t. m. Tisti dan se je prodalo 611 kilov domaćih svilodov; najnižja cena je bila po 1 gl. 45 kr., najvišja 1 gl. 70 kr.; tako tudi drugi dan. — Za svilodno kupčijo je odmenjen pokriti prostor na Trgu sv. Antona, kjer je postavljena tehnicka v porabo občinstvu. Mešetarjem je zabranjeno ustavljaljati ljudi pa motiti jih, ker nimajo pravice utikati se v to kupčijo. Da bi domaći kupovalci neplačili ceno, kakor druga leta, naznani kmetijska družba vsak teden dvakrat ali trikrat po telegrafu cene na našem trgu v Milanu, da lahko dojdje od tam kupci, ako bi tukajšnji segali preveč nizko. Prejšnja leta niso hoteli tukajšnji kupci kak dan prav nič kupiti, da je potem cena pada, in so se zavezali med seboj, da plača 500 gl. kazni, kdor bi na tak prepovedan dan kupil. Tako zna kupčija!

Vojaške vaje bodo letos, kakor pripovedujejo dunajski listi, v okolici tretjega vojaškega oddelka (grškega) in so udeležijo teh vaj tudi brambovski bataljoni št. 20 Celje, 24 Novomesto, 25 Ljubljana, 72 Trst, 73 Pazin, 74 Gorica.

Odbor za morske kopeli na Gradeži sprejet je letos 52 škrofuloznih otrok, ki se bodo tam zdravili od 5. julija do konca avgusta t. l. Prosilcev bilo je 114, izmed sprejetih je 24 iz mesta goriškega, 6 iz okolice goriške, 4 s Tolminskega, 1 s Krasa in 17 iz glavarstva gradiškega; 46 je sprejet brezplačno, 3 plačajo polovic, 3 pa vse stroške. — Isti odbor izdal je poročilo za leto 1886, iz katerega posnamemo, da je nabral 13,450 gl. 33 kr., da bo širil poslopje za otroke. Vsi dohodki leta 1886 so znašali 19,961 gl. 78 kr., stroški pa 10,863 gl. 56 kr. Lani je bilo na Gradeži 149 otrok, ki so se zdravili, in sicer 47 iz goriške grofije, 102 pa z Danajo, iz Neuherenfelda in iz Grada (1 celo iz Prage). Ostali so na Gradeži samo 36 oziroma 35 dñij, ker se je bila raznesla vest o koleri. Popolnoma je ozdravelo 35 otrok, zboljšali so se 103, v prejšnjem stanu jih je ostalo 16. Lep vspreh za kratek čas samo 35 dñij.

Drobne novice. Neki g. Schalla z Dunaja naroči prihodnjo nedeljo 26. t. m. ob 7. uri zvečer na dvorišči goriške vojaške kasarne mnogo drvi, katere polijo s petroljem in zažge. Potem skoči v ogenj in ostane v njem, dokler ne zgori vse, a on ostane nepoškodovan vsled neke posebne iznajdbe in negorljive obleke. — Peronospora ali strupena roba pokazala se je v okolici goriške, namreč v vinogradih dr. Levija pri Villanova. Kmetijska družba pripomore, naj vinograši rabijo vsa srelstva proti temu sovražniku. — Goriško mesto hoče napeljati še nekaj studenec v Kronbergu v sedanjem mestni vodovod, ali Artur grof Coronini, v česar posestvu so nekateri studenci, se temu ustavlja, in vse komisije bille so do zdaj brezvsečne. — Tombojla bo v Gorici na praznik sv. Petra ob 6. uri zvečer; činkvina bo 100, tombola 200 gl.; listki stanejo po 20 kr. — Herpeljska železnica pri Trstu se odpre 5. julija t. l.; poskušanje so že bile in so se dobro obnesle. — Kdo bo hotel ol zljuj npr. stopiti v srednje šole, bo moral imeti už: 10 l., ali pa jih bo moral kočati do konca decembra istega leta, v katerem se sprejme. — V goriških ljudskih šolah in na učiteljišči nimačo pleti še popoldne, ako je ob 10. uri predpoludne v senči 180 gorkote. — V Pulji bodo zastopali goriško mesto o prihodu cesarjevem župan dr. Maurovich ter starščni Jak. Cristofletti in dr. Perco. — Avstrijsko-italiansko mijo od Cerviniana do gore Mijo, pri Brezjanji in naprej do Kočoške pregleduje posebna mešana komisija, ki je začela svoje delo 20. t. m. in je kočata v 4 tednih. — Škof iz D. Jakova J. J. Strossmayer je došel v Gorico, kjer ostane dalje časa, kakor pišejo listi.

Učiteljsko društvo za slovensko-komenski okraj bo zborovalo 7. julija t. l. ob 9. uri dopoldne

v prostorih narodne šole v Sežani sè sledenim sporedom: a. Probere se zapisnik zadnjega zborovanja. b. Poučuje se slovica v II. oddelku III. razreda. c. Kritikuje se pouk. d. Predava se o risanji v osnovnih šolah. e. Nadaljuje se o kmetijstvu v nadaljevalnih tečajih. f. Nasvetuje se to in ono. — K obilnej udeležbi vabi Odbor.

V Krnu treščilo je dne 16. t. m. koj popoludne pri prvih hišah blizu "Humaria" ter ubilo 2 kraljevi. Tudi pastirja je močno omamila, posmodila mu nekaj obleke, ter vse želje iz "košpov" izrula. K sreči, da je drug pastir, ki je bil nepoškodovan, neščenu na pomoč prihitel in ga k zavesti spravil. "Treška" in hudega vremena, reši nas, o Bog!"

Veliko veselico napravijo vsa slov. društva tržaša na korist družbi ss. Cirila in Metoda v nedeljo 3. julija 1887 v prostorih Slovanske Citalnice (Monte Verde) v Trstu. Razprod. 1. D. Jenko: kočarica "Naprej", vojaška godba. 2. A. Leban: "Mornaraka", možki zbor z baritonovim samoprovom. 2. G. Rossini: ouvertura k operi "Viljem Tell", vojaška godba. 4. F. Kücken: "Plavaj, ladja moja", ženski zbor sè spremiščevanje vojaške godbe. 5. Telovadba, izvršuje "Tržaški Sokol". 6. Fr. Šošmer: potpourri "Sprehod", vojaška godba. 7. Saljivo srečkanje na dobitke v korist slov. otroškemu zabavnišču, obavlja "Tržaška ženska podružnica ss. Cirila in Metoda". 8. A. Nedved: "Oblakom", in A. Leban: "Slovo od domovine", mešana zborna. 9. Thomas: romanca iz opere "Mignon", vojaška godba. 10. I. pl. Zajc: "Zrinski-Frankopan", možki zbor sè spremiščevanje vojaške godbe. 11. "Ena se mora omožiti", vesela igra v 1. dejanji, poslovenil I. Kalan. 12. G. Verdi: finale iz opere "Macbeth", vojaška godba. 13. "Gluh mora biti", gluma v 1. dejanji, poslovenil J. Noll. 14. Svobodna zabava, Pavovodil gg. Srečko Bartolj in V. Kosovelj. Začetek ob 7. uri zvečer. Vojaška godba c. kr. pa polka št. 61. Ustopnila 50 nov. — Radodarnosti ni meje. Vse spoštovane rodoljube in čestito domorodko uljudno pozivajo na to važno veselico Odbori vseh slov. društev tržaških.

Pedagogiško društvo v Krškem bodo imelo letosnji OBCNI ZBOR v četrtek dne 30. junija t. l. ob 2. uri popoludne na gostilničnem vrtu gosp. Gregorija v Krškem. — Spored: 1. Poročilo o društvenem delovanju preteklega društvenega leta. 2. Pregled letnega računa. 3. Volitev treh pregledovalcev računov. 4. Volitev sedmih udov v društveno vodstvo (odbor). 5. Določitev letnega prineska za prave in podporne ude. 6. Določitev gledče "Pedagogiškega lotnika". 7. Predavanje deželnega potovalnega učitelja in tajnika c. k. kmetijske družbe gosp. Gust. Pirca: KAKO JE ŠOLSKI VRT UREDITI IN OBDELAVATI! 8. Nasveti. — Zaradi veliko važnosti tega zborovanja vabijo se vsi pravi in podporni udje, kakor tudi vsi drugi prijatelji šolstva in napredka k množičnemu udeležbi. — Odbor "Pedagogiškega društva" v Krškem.

"Pedagogiški letnik" izdati in založili je "Pedagogiško društvo" v Krškem, kateri obsegata: "Občno v zgojovljivo" (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), "Pouk o črtežih" s podobami, II. del (Jos. Bezaj) in razne pedagoške vede. — didaktične spise. Cena knjige je za neude 1 gl. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni odtisi "Občnega v zgojovljiva" (cena 80 kr.) in "Pouka o črtežih" (cena 30 kr.); po pošti 5 kr. več. Ker so te knjige prve o tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru "Pedagogiškega društva" v Krškem.

"Pedagogiški letnik" izdati in založili je "Pedagogiško društvo" v Krškem, kateri obsegata: "Občno v zgojovljivo" (po dr. Jos. Michu poslovenil Fr. Gabršek), "Pouk o črtežih" s podobami, II. del (Jos. Bezaj) in razne pedagoške vede. — didaktične spise. Cena knjige je za neude 1 gl. 40 kr. (po pošti 5 kr. več). Poleg tega so se izdali posebni odtisi "Občnega v zgojovljiva" (cena 80 kr.) in "Pouka o črtežih" (cena 30 kr.); po pošti 5 kr. več. Ker so te knjige prve o tej stroki, nadejati se je obile naročbe. — Denar naj se pošilja odboru "Pedagogiškega društva" v Krškem.

Nove knjige. Plodoviti pisatelj slovenski Janoš Leban, učitelj v Avberu pri Sežani, poslovenil je iz nemščine roman, kateremu je naslov "Ljudmila", ter izdal ga v Trstu tiskom Viktorja Dolenca, kjer se dobiva po 30 kr., s postupino vred po 35 kr. Stoje 96 strani v osmerki. — Dr. Josip Križan, kr. gimn. profesor v Varažlinu, izdal je v posebni knjigi "Logiko", ki je izhajala in popolno izšla v "Popotniku". Knjiga šteje IV in 96 strani velike osmerke ter stane 1 gl. Prijateljem modroslovja in slovenskega slovstva bo ustrezeno s kujigo, ki orje ledino na našem polju. Naslednikom bo kujiga v veliko pomoč. Dobiva se pri uredništvu "Popotnika" v Maribor, Reiserstrasse 8, in pri pisatelji v Varažlinu na Hrvaškem.

"Šolske drobtinice" v petindvajsetni spomin smrti A. M. Slomška. Učiteljem, odgojiteljem in prijateljem šole spisal Frau c. S. Jamšek, nadučitelj in bivši c. kr. okrajski šolski nadzoritelj v Reichenburgu. V Ljubljani. Natisnil in založil J. R. Milic 1887. 80. 215 str. Cens nevezanemu iztisu 1 gld., vezanemu v plato pa 1 gld. 20 kr.; po pošti 10 kr. več. Knjigi (se slike A. M. Slomška) je naslednja izborna vsebina: I. Slomšek od svoje zibelj do svojega groba, II. Slomšek po domači odgoji otrok, III. Slomšek o šoli, IV. Slomšek o učiteljih, V. Slomšek kot praktični šolnik, VI. Slomšek o domoljubju in rodoljubiju, VII. Slomšek o materinem jesiku, VIII. Slomšek o petju. Iz šole za šolo. — Hvale vredno je podjetje g. Fr. Jamška, da je pridno zbir-

